

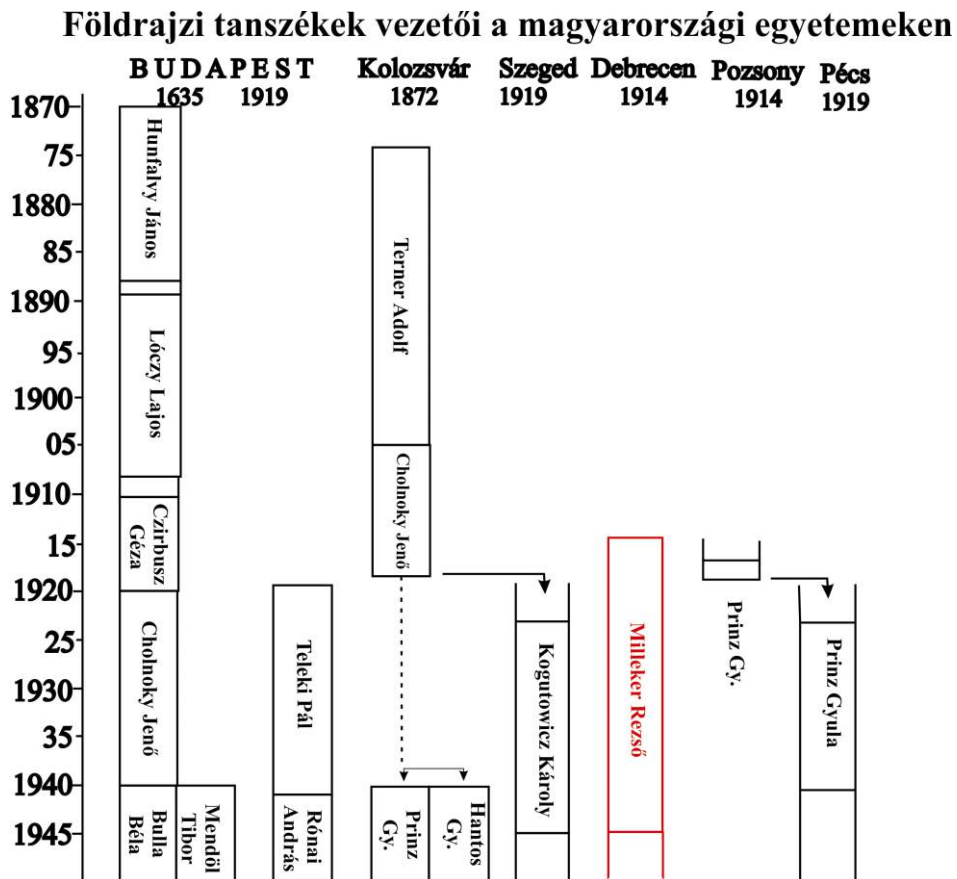
Szabó József

100 éves az egyetemi szintű földrajzoktatás Debrecenben

A Debreceni Egyetem centenáriumi ünnepségeinek sorában 2014. november 14-én az egyetemi földrajzos képzés 100 évére emlékeztek a geográfusok és a rokon szakmák képviselői.

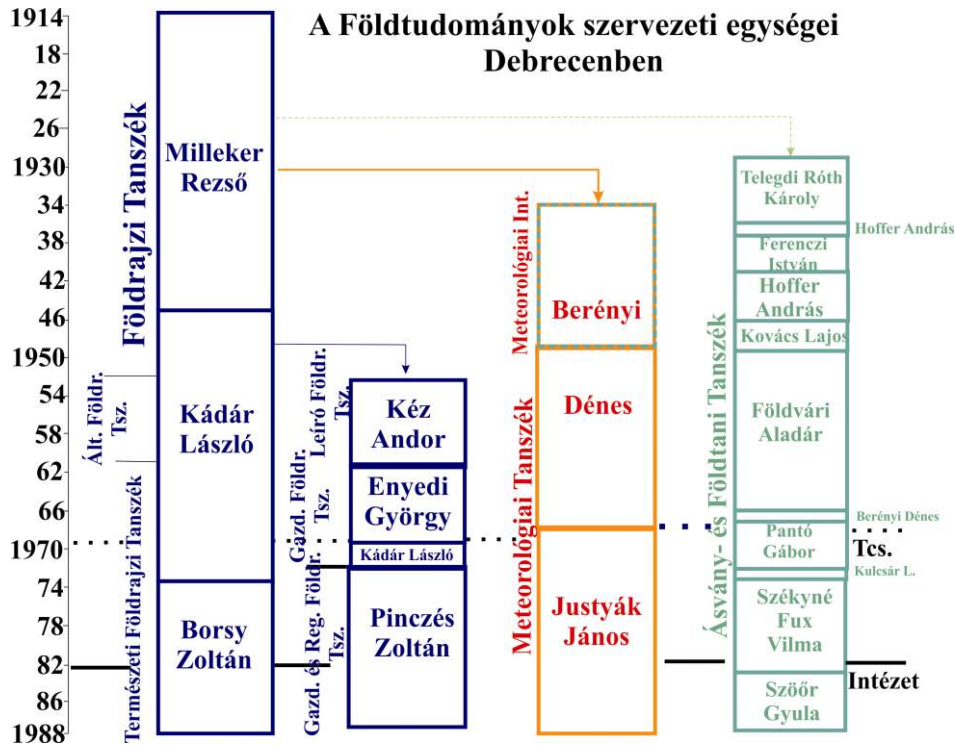
A geográfia művelői már az antikvitás óta egyaránt vizsgálták a természet és a társadalom térbeli jellemzőit és az azok változásaiban megnyilvánuló regionális, valamint általános szabály- és törvényszerűségeket. Ezért a geográfus fél lábbal mindig is a természetkutatók, fél lábbal pedig a humán tudósok vállaira támaszkodott. Jóllehet a földrajz legkiválóbb tudományos eredményeiben általában mindkét oldal kutatásainak megállapításai összegződtek, a tudományok differenciálódása következtében mindjobban szaporodó önálló szaktudományok között némileg köztes helyet elfoglaló geográfiát a 19. századtól mind nagyobb számban létrejövő tudományos intézményekben (így az egyetemeken is – *I. ábra*) – kényszerűen, vagy némileg szubjektív döntésekkel – vagy a bölcsészeti, vagy a természettudományos egységekhez (karokhoz) sorolták.

A Debreceni Egyetem megalakulásakor a geográfia az azonnal működésbe lépő Bölcsészettudományi Karhoz került, és az új Tanszéken – jóllehet csak három hallgató számára – már 1914 őszén megkezdődtek az előadások. Ezért – érthető módon – a jubileumi konferencián Gaál István rektorhelyettes után rögtön az „anyakar”, a Bölcsészettudományi Kar dékánja, Papp Klára professzor-asszony köszöntötte a paravánokkal kettéválasztott aulát jórészt megtöltő mai, és egykor az egyetemen tanult földrajzos résztvevőket. Az üdvözlők sorában Pintér Ákos, a Természettudományi és Technológiai Kar dékánja következett, hiszen a Földrajzi Tanszék a TTK megalakulása után az akkor már működő többi földtudományi tanszékkal (Ásvány- és Földtan, Meteorológia) együtt szervezetileg hamarosan odakerült, s bár hallgatóinak zömét akkoriban (és még később is több ízben) a BTK anyakönyvezte, a geográfia egyetemi „élete” kerek kétharmadát a TTK keretei között töltötte.

1. ábra. Földrajzi tanszékek a magyarországi egyetemeken a kezdetektől a II. világháború végéig

Száz év alatt a tudomány és az egyetemi oktatás mind tartalmában mind szervezeti kereteiben sokat változott, s ez idő alatt a geográfiában is több oktató és kutató nemzedék adta egymásnak a stafétabotot. Az egyetemi földrajzoktatás és kutatás egyes szakaszait, amelyeket az első évtizedekben egy-egy kiemelkedő, a későbbiekben pedig több jeles professzor neve fémjelez (2. ábra), a geográfia jelenlegi aktív és emeritus professzorai mutatták be egy-egy összefoglaló, emlékező előadás keretében.

2. ábra. Földtudományi tanszékek a Debreceni Egyetemen (1914-1988)

Süli-Zakar István emeritus professzor az egyetem első, kinevezésekor a professzori kar legifjabb (akkor mindössze 27 éves) egyetemi tanárának, *Milleker Rezső*nek (1887–1945) (1. kép) kerek harminc éven át, a II. világháború végéig tartó professzori tevékenységét idézte fel. Az újonnan alakult egyetem ifjú professzora rövid budapesti asszisztenskedés után, érdemi tudományos előélet nélkül nyerte el a Földrajzi Tanszék vezetését.

1. kép. Milleker Rezső

2. kép. Kádár László

Milleker alapvető érdeme a tanszék megszervezése és működési feltételeinek megteremtése volt. Ezt a feladatát egészen különleges rátermettséggel látta el. Általánosan elismert és méltatott szervező munkáját fémjelzik – ötszörös bölcsész dékánása mellett – az egyetemen, a városban és a régióban, valamint országos tudományos és közéleti szervezetekben betöltött vezető tisztségei. Csak a felsorolásuk is egész oldalt tenne ki. Némileg szubjektív kiemeléssel említhető, hogy éveken keresztül Milleker felügyelte az új egyetemi főépület építési munkálatait, de döntő szerepe volt a máig sikeresen működő Nyári Egyetem megalapításában is. Talán még fontosabb, hogy egyik fő részese volt a Tiszántúl legkiemelkedőbb inter- és multidiszciplináris folyóiratának, a Debreceni Szemlének a létrehozásának, és ő alapította a ma is népszerű földrajzi folyóiratot, a *Földgömböt* és a *Gaea* kiadványsorozatot.

Nagyon széleskörű kiadói tevékenysége és nagyszámú reprezentációs szerepköre mellett tudományos kutatómunkával viszonylag keveset foglalkozott. A földrajz és a néprajz határterületén mozgó néhány tanulmányánál így talán fontosabb, hogy tanszékén – a bölcsészkar átlagból messze kiemelkedően – csaknem fél tucat díjas és díjtalan gyakornokot, adjunktust foglalkoztatott, s a debreceni oktatásügy és az egyetemi földrajzoktatás kiemelkedő szorgalmú robotosa, Márton Béla mellett ő segítette a meteorológus Berényi Dénes pályakezdését, aki később a Meteorológiai Tanszék alapító professzora lett. Segítsége nagy szerepet játszott az Ásvány- és Földtani Intézet létrehozásában is (az első földtani tárgyú előadásokat ő maga tartotta az egyetemen 1925/1926-ban). Büszkén emlékezhet a mai generáció arra is, hogy Milleker mellett kezdte pályáját és alkotta első kiemelkedő munkáit a magyar településföldrajz klasszikusa, a Debrecenből budapesti professzorságba kerülő Mendöl Tibor. Nélkülük aligha lehetett volna sikeres a gyarapodó számú földrajzszakos hallgató (főleg történelem-földrajz és természetrajz-földrajz szakos tanárok) képzése.

Milleker háborúvégi budapesti halála után az Egyetem *Kádár Lászlót* (1908–1989) – (2. kép), az újvidéki Keleti Kereskedelmi Főiskola tanárát hívta meg a Földrajzi Tanszék vezetésére. Csaknem 30 éves debreceni professzorságát, ami az Egyetemen szinte a geográfia újjászületését jelentette, „Kádár korszak” címen e sorok írója (jelenleg az egyetem emeritus professzora) foglalta össze.

Kádár első huzamos munkahelye a Közgazdaságtudományi Egyetem volt (1931–1942), ahol Teleki Pál tanársegédeként, később habilitált magántanárként működött. Időközben (1938–1942) a Táj- és Népkutató Intézetben is dolgozott, és a Gyórfy István Kollégium tanárelnöki tisztét is betöltötte. Szerencsés tény, hogy 1933-ban (éppen Teleki javaslatára) bekerült Almásy László tudományos szempontból legeredményesebb saharai expedíciójának résztvevői közé, s ez érdeklődését meghatározó módon a természetföldrajz felé fordította. A Líbiai-sivatagban és a Gilf Kebir fennsíkban részben mérésekkel is kiegészített megfigyelései eredményeit az angol Királyi Földrajzi Társaság és az Olasz Földrajzi Társaság nemzetközileg is magasan jegyzett folyóirataiban közölhette, és ezen munkái, valamint magyarországi futóhomok-kutatásai révén már elismert fiatal kutatóként indította meg a Földrajzi Tanszék háború utáni munkáját.

Az egyetemi közéletbe gyorsan beilleszkedett. 1948/1949-ben a Bölcsészettudományi Kar prodékánja, 1952-1954 között a Természettudományi Kar dékán-

ja, 1954/1955-ben az egyetem rektora volt. (A rektorság mellett mindkét kar vezetésében való részvételre Soó Rezsőn kívül nincs példa az egyetem százéves történetében.) Egyetemi oktatói karrierjét gazdagodó tudományos eredményei és kiváló tanári talentuma mellett főleg széles látókörű, szaktudományából messze kitekintő szellemiségének és rendkívül energikus, határozott impulzív alkatának, briliáns vitakészségének köszönhető. Munkabírására jellemző, hogy debreceni professzorsága mellett a nagy múltú Magyar Földrajzi Társaságot is vezette. A Társaságnak ő volt a második világháború után leghosszabb ideig hivatalban lévő elnöke.

Tanári munkája Debrecenben teljesedett ki igazán. 1947 és 1954 között 18 (!) egyetemi jegyzet és tankönyv került ki kezéből, melyeknek nagyobb részben egyedüli szerzője volt. Jegyzeteinek tematikus sokoldalúsága szinte egyedülállónak mondható. A csillagászati földrajztól a természetföldrajz legkülönbözőbb témakörein (sivatagi, glaciális „normális” erózió) át az ember- és gazdaságföldrajzig és az életföldrajzi kérdéskörökig a földrajz szinte minden fontosabb területével foglalkozott. A két világháború közötti meglehetősen „laza felépítésű” tantervek után átgondolt, logikus képzési szisztémát vezetett be, a földrajzban is megindította a műszeres és laboratóriumi gyakorlatokat, megszervezte a terep-gyakorlatok rendszerét. Az a tény, hogy a kezdetektől 1973-ig kiadott 1000 földrajztanári diploma 75%-a Kádár László tanszékvezetési időszakához (1945–1973) köthető, jelzi, hogy az 1950-es évektől milyen jelentős mértékben megnöttek az oktatási feladatok. Ezek elvégzésében egyre szélesedő, tanítványaiból munkatársaivá váló oktatói kör segítette. Közülük különösen Borsy Zoltán és Pinczés Zoltán neve emelhető ki.

Az oktatás megnövekedett feladatai miatt 1952-ben új földrajzi tanszék (Leíró Földrajzi Tanszék) létesült. Vezetésére a kiváló geomorfológus (mindenekelőtt teraszkutató) *Kéz Andor (3. kép)* kapott professzori kinevezést. Kéz kerek tízéves tanszékvezetése idején a tanszék nevének megfelelően a leíróföldrajz oktatása rendszerezettebbé vált. Kéz Andor nyugdíjazása után újabb, a földrajz jellegének és a korszellemnek megfelelő szervezeti változás történt. A megalakuló Gazdaságföldrajzi Tanszék a magyar geográfia nemzetközi szinten is kiemelkedő módon elismert fiatal képviselője, később a Nemzetközi Földrajzi Unió alelnöke, *Enyedi György (4. kép)* félállásban vezette mintegy hét éven át. Enyedi működésének köszönhetően erőteljesen fellendültek a korábban Debrecenben kissé elhanyagolt gazdaságföldrajzi kutatások.

3. kép. Kéz Andor

4. kép. Enyedi György

Az 1950-es évek derekától Kádár László geomorfológiai kutatásai mindinkább a folyóvíz felszínformáló tevékenységének jobb megértésére irányultak. E célból kezdte el híressé vált terepasztal-kísérleteit. Ő építette az első magyarországi terepasztalt, amelyen geomorfológiai kísérleteket végzett. Kisminta kísérletei alapján új megállapításokat tett a folyókanyargás fejlődésére, majd mind behatóbban tanulmányozta a folyók hordalék-szállítási típusait, és a hordalék-szállítás módja, valamint a folyó energiájának összevetése alapján a Cholnoky-féle szakaszjelleg-elmélet továbbfejlesztésével a folyóvízi felszínfejlődés teljesen új rendszerét alkotta meg. Bár elméleteinek jelentős részét a szakma nem fogadta el, azokról széles körben szakmai viták kezdődtek, és – sokszor már-már provokatív – felvetései számos lezáratlan geomorfológiai probléma továbbgondolására serkentettek. Ötletgazdagsága és impulzív egyénisége a geográfiában és a vele határos tudományterületeken termékenyítő vitákat generált vagy elevenített fel (pl. a löszképződés, a pleisztocén eljegesedés – monoglacializmus, a földtágulás, a földszerkezet és földforgás magyarázata, a nagy földi szélrendszerek, pólusvándorlás és paleoklimatológia, később pedig tudománytörténeti kérdések). Élete végén különös alaposággal foglalkozott Körösi Csoma Sándor pályafutásával és annak földrajzi kapcsolataival. Ennek talán legfontosabb eredménye, hogy a geográfiai szintézis egyik legsarkalatosabb témájában, a tájak és a zónák kérdéskörében fejlesztette tovább az életműve korábbi szakaszaiban már többször felvetett gondolatait.

Kádár Lászlót a Természetföldrajzi Tanszék vezetésében *Borsy Zoltán* (1926–1997) követte) – (5. kép), a Gazdaságföldrajzi Tanszék élére pedig már pár évvel korábban *Pinczés Zoltán* került. Megemlékezésünkön a két kiváló Kádár-tanítvány tanszékvezetői működésének időszakát is bemutatta egy-egy előadás. Borsy Zoltán életművét Lóki József, Pinczés Zoltánét Csorba Péter egyetemi tanár idézte fel.

5. kép. Borsy Zoltán

6. kép. Pinczés Zoltán

A debreceni születésű, majd diplomája megszerzése után egész aktív szakmai életpályájával a Természetföldrajzi Tanszékhez kötődő Borsy Zoltánról¹ Lóki József elsősorban azt emelte ki, hogy ő volt az Alföld ÉK-i részének (mindenekelőtt a Nyírségnek, valamint a Bodroghöznek és a Bereg-Szatmári síkságnak) az

¹ Borsy Zoltán édesapja aktívan részt vett a főépület építésében (1928–32). [Szerk.]

első, mindmáig legkiválóbb természetföldrajzi, különösen pedig geomorfológiai terepkutatója. Nyírségi kutatásai szinte automatikusan vezették az alföldi futóhomok-formák típusainak és fejlődésének vizsgálatához, és vált – mintegy Kádár korai kutatásaitól indulva – a futóhomok-morfológia legkiválóbb hazai, de – a korban kiemelkedő nyelvtudása révén – nemzetközi téren is ismert szakértőjévé. Futóhomok-vizsgálatait a nyírségi kutatásait 1961-ben összefoglaló könyvének (*A Nyírség természeti földrajza*) megjelenése után az ország egyéb futóhomok vidékeire is kiterjesztette, és az alkalmazott új kutatási módszereknek köszönhetően nemcsak a futóhomok-területek, hanem általában az alföldi tájak felszínfejlődésének – mindenekelőtt a hordalékkúpok pleisztocén-végi és holocén fejlődéstörténetének – kérdésében ért el új, a későbbi kutatásokat is megalapozó eredményeket. A Borsy Zoltán vezette kutatások egyik fontos újdonsága volt a részletes laboratóriumi (üledék) vizsgálatok kezdeményezése. Döntő szerepe volt a Földrajzi Tanszékek Fizikai Földrajzi Laboratóriuma „üledékes laborjának” megszervezésében, ahol saját tervezésű, a maga nemében Magyarországon első szélcsatornát is épített. A magyarországi tájakat érintő szélerezőt is feltáró szélcsatorna (és terep-) vizsgálatait tanítványai (és azok tanítványai) napjainkig folytatják, világossá téve e kutatások nagy gyakorlati jelentőségét is. Anyagvizsgálatainak úttörő jellegű részét jelentették az elektronmikroszkópos szemcse-elemzések, amelyeket, akárcsak a földrajzi vizsgálatokhoz kiemelkedően fontos C^{14} -es kormeghatározásokat fizikus kutatókkal (Szilárdtest Fizikai Tanszék, ATOMKI) együttműködésben végezte, s azok földrajzi (felszínfejlődési) vonatkozásait több alföldi tájban elsőként írta le. Fizikus munkatársaival együtt úttörő szerepe volt az azóta szélesebb körben alkalmazott termolumineszcens kormeghatározások meghonosításában. Alkalmazott kormeghatározási módszerei között jelentősek voltak a pollenanalízis bevonásával végzett vizsgálatok. Mindezek az alföldi löszök fejlődésének kérdéskörében is új eredményekre vezették.

Borsy Zoltán egész működése idején igen széleskörű oktatói munkát végzett. A természetföldrajz csaknem minden ágát oktatta folyamatosan magas óraszámokban. Óráit tudományos kutatásaiban is kiemelkedő precizitással, mind maga, mind a hallgatóság irányában megnyilvánuló magas fokú igényességgel végezte.

A Borsy Zoltánnal azonos korú és hasonló szakmai érdeklődésű *Pinczés Zoltán* (1926-2011) – (6. kép) ugyancsak teljes egészében a Debreceni Egyetemhez kötődő szakmai életművét Csorba Péter professzor foglalta össze. Előadásában kiemelte, hogy a két tehetséges Kádár-tanítvány, a „két Zoltán” tudományos sikereit és egyetemi elismertségét nem utolsó sorban a köztük meglévő – időnként baráti kapcsolatot tartó, máskor kemény vitákkal tarkított – egészséges kutatói rivalizálásnak köszönhetette. Útjuk nagyjából párhuzamosan vezetett a tanárségtől a professzorságig. Pinczés Zoltán rövid középiskolai tanárság után két professzor, a sokszor példaképeként emlegetett történész Szabó István és Kádár László hívását mérlegelve szinte csak a két ajánlattétel minimális időkülönbsége miatt döntött a geográfia mellett. Kádár geomorfológiai iskolájából indult, de a Kéz Andor szakmai vezetésével végzett aspirantúra után lett kandidátus és docens. Kutatási területe ugyan szintén ÉK Magyarország volt, de annak hegyvidéki részeire terjedt ki. A Zempléni hegység és a Bükk – főleg annak

déli fele – jelentette Borsyhoz hasonlóan kivételesen alapos terepbejárásainak színterét. Évtized hosszan a hegységek lepusztulási szintjei foglalkoztatták, de érdeklődése azután egyre inkább az analitikus táj kutatás felé fordult. E munkák keretében szervezte tanítványai számára máig emlékezetes táj kutató táborait a bodrogkeresztúri félmedencébe, majd Cserépfaluba. Jóllehet ezek a vizsgálatok tanítványaival együtt több kiváló táj ökológiai dolgozatot eredményeztek, összefoglaló monográfia nem született belőlük. Ő maga egy, a fagy hatását vizsgáló laboratóriumot tervezett, és benne a talajfagy-jelenségeket és formákat az észak-zempléni terepi méréseivel párhuzamosan modellezte.

Mint a Gazdaságföldrajzi Tanszék vezetője a tanszék profilját a természetföldrajzi táj kutatások irányába szélesítette ki, előbb e célra tanszéki kutatócsoportot szervezett, amiből később egy új (harmadik) földrajzi tanszék nőtt ki.

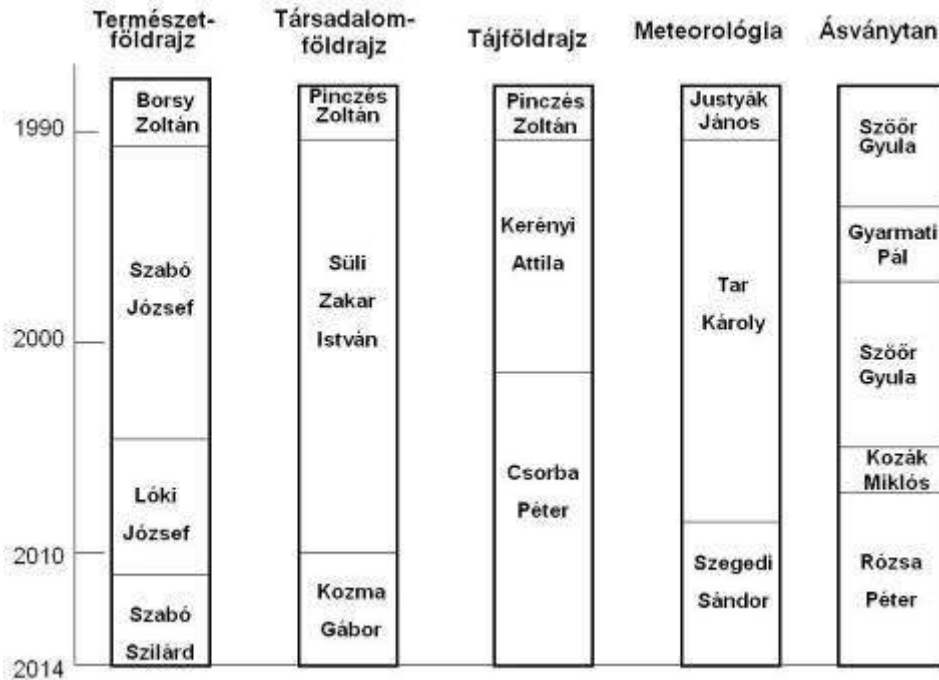
Pinczés Zoltán a tudományok doktora címet érlelő és később a Kárpát-Balkáni Geomorfológiai Bizottság elnökségét hozó kutatásai közben széleskörű tevékenységet vállalt az egyetemi közéletben. Párt- és szakszervezeti munkája mellett kari dékánhelyettes is volt. Mindez nem gátolta, hogy oktatói munkáját nagy lendülettel folytassa. Óratartását mindig az őszinte és lelkes átélés jellemezte, a hallgatókkal könnyen alakított ki közvetlen, őket a tudományos kutatómunkára ösztönző kapcsolatokat.

Borsy Zoltán és Pinczés Zoltán tanszékvezetésből való visszavonulása után az 1990-es évektől ismételten nagy változások következtek a Földrajzi Tanszék munkájában. Erről a napjainkig tartó időszakról Kerényi Attila professor emeritus adott összefoglaló áttekintést.

Ebben a negyedszázadban tanszékenként két–három vezető is váltotta egymást (3. ábra), így ez az időszak már nem köthető egy vagy két, évtizedeken át vezetőként működő professzor nevéhez. A tanszékek profiljai is változtak (bővültek), és a geográfia klasszikus tudományterületeit mindjobban meghaladták.

A Természetföldrajzi Tanszék tevékenysége *Szabó József*, majd *Lóki József*, jelenleg pedig *Szabó Szilárd* vezetésével mindinkább a geoinformatika irányába mozdult el. Előbb a valamennyi földrajzi tanszékhez (és jelentős részben a földtudományok többi tanszékéhez) kapcsolódó GIS (Geographical Informations Centrum) Központ fölötti gesztorságot vállalta, és irányította *Lóki József* lelkes vezetésével az átalakuló tantervekben mind nagyobb szerephez jutó geoinformatikai labor (tanterem) berendezését, majd a tanszék nevében is megjelölte az új geo-kutatási és oktatási irányt (Természetföldrajzi és Geoinformatikai Tanszék).

A Gazdaságföldrajzi Tanszék neve is megváltozott. *Süli-Zakar István* vezetésével nemcsak az általános magyar és nemzetközi fejlődéssel összhangban lévő, szélesebb szakmai spektrumot jelentő társadalomföldrajzot vette nevébe, hanem a humánirányú geográfiába nemzetközi szinten is betörő terület- és településfejlesztés kifejezést is (Társadalomföldrajzi és Területfejlesztési Tanszék).

3. ábra

3. ábra. A Földtudományi Tanszékek vezetői a Debreceni Egyetemen 1988-tól

Ugyancsak nagy változások következtek be Pinczés Zoltán visszavonulásával a harmadik földrajzi tanszék nevében és profiljában is. A Tájföldrajz Tanszék által felkarolt, a földrajz gyakorlati hasznosítását előtérbe helyező alkalmazott kutatásoknak megfelelően *Kerényi Attila* tanszékvezetése alatt (1991–2002) már bekerült a tanszék nevébe az alkalmazott kutatási irányokat preferáló jelleg (Alkalmazott Tájföldrajzi Tanszék). Amikor *Kerényi Attilától Csorba Péter* vette át a tanszék irányítását újabb, napjainkban a geográfiában is megjelenő környezetvédelmi aspektusok felerősödését tükröző névváltoztatás történt (Tájvédelmi és Környezetföldrajzi Tanszék).

Mindeközben a földrajzi tanszékek is betagozódtak az általános kari tendenciák szerint megalakuló tanszékcsoportokba, ill. intézetekbe. Jelenleg a három földrajzi tanszék az Ásvány- és Földtani tanszékkel és a Meteorológiai Tanszékkel együtt a Földtudományi Intézet keretében közösen intézi a geotudományi oktatás 1990-es években alapvetően megújult feladatait.

Az egyetem földrajz képzésében a korábbi kisebb-nagyobb változások után az 1990-es évek alapvető módosulást hoztak. Ennek első és legkiemelkedőbb része a geográfus (kutató) szak bevezetése volt. A TTK-n már valamennyi fő tudományterületen évtizedek óta működött az egyszakos kutatóképzés, a geotudományokban azonban csak tanárképzési szak létezett. A tanárképzési szakpárok ugyan nagyon népszerűek voltak, de egyebek között a közoktatásban alacsony és csökkenő földtudományi óraszámok miatt – amelyeket hagyomá-

nyosan egyedül a földrajz tantárgy képviselt –, a végzett tanárok elhelyezkedése mind nehezebb lett, másrészt – kutatói oklevél hiányában – a tanári végzettségű földrajzosok nem tanári területekre alig juthattak be. A geográfus szak megalapítása (1993) természetszerűleg alapvetően átalakította az egyetemi oktatás rendjét, és ehhez az oktatói karnak is alkalmazkodnia kellett. Az ötéves geográfusképzésben a jobb munkaerő-piaci helyzet elérése érdekében tájvédelmi és terület- valamint településfejlesztési szakirányok indultak. Ezzel együtt megerősödött a képzés geoinformatikai alapozása, és a turizmussal kapcsolatos kollégiumok is bekerültek a tantervekbe. A kreditrendszerű oktatás és a 3+2-es bolognai rendszer bevezetése, amely együtt járt az intézethez tartozó hallgatók létszámának megtöbbszörözésével, a geotudományokban nem volt zökkenőmentes, különösen a kettészakított tanárképzést viselte meg az új oktatási szisztéma. Bár a helyzet időközben jelentősen javult, visszaállt pl. az egységes tanárképzés, és a BSc valamint az MSc szinteken is több új szakirány jött létre, (a BSc-ben geoinformatika, környezetföldrajz, idegenforgalom, térségfejlesztés, az MSc-ben geomorfológia, geoinformatika, táj- és környezetkutatás, terület- és településfejlesztés, földrajztanár) a végzetek elhelyezkedése ma sem egyszerű. A ma már ugyancsak működő földtudományi alapképzésben (geológus, meteorológus geográfus szakirányokkal) a Földrajzi Tanszékek természetszerűleg ugyancsak bekapcsolódtak.

A Földrajzi Tanszékek számára is nagyon jelentős újdonságot hozott a doktorképzés megindulása. A kerek húsz éven át Kerényi Attila vezette doktori program (majd 2001-től földtudományi doktori iskola) ma három szakterületen (programokban) végzi a doktoranduszok hároméves képzését; ezek a Lito- és hidroszféra természeti és antropogén folyamatai (Szabó József után Lóki József vezetésével), Tájvédelem és éghajlat (Kerényi Attila irányításával), Társadalomföldrajz és területfejlesztés (Süli-Zakar István révén). A doktori iskola vezetését legújabbban Csorba Péter vette át.

A százéves egyetem százéves földrajzi képzéseinek és tanszékeinek áttekintését nyújtó öt előadás² fentebbi összefoglalói is világosan mutatják, hogy a geográfia szakterülete – más tudományokhoz hasonlóan – sokszor sokféle problémával küzdve, de napjainkig sikeresen és megbecsülten vett részt a Debreceni Egyetem tudományos kutató- és oktatómunkájában.²⁾

²⁾ Az elhangzott előadások képekkel, táblázatokkal és grafikonokkal kiegészített power pointos anyagai a Földtudományi Intézet honlapján <http://geo.science.unideb.hu/> hozzáférhetőek.